

Ils nums locals da Tujetsch

Nums da funs e da pastg

Nums e nums ein sefatgs ella Val Tujetsch; mintga toc prau ha siu num, accurat sco pastg e pastiras. E per cass buca mo nums da ualascchia, sch'ins patratga per semeglia dil Busch e dalla Braha, da Canadal e Carpettel, dils Diaulis e da Dieni, da Martinauns e Mulinets, da Riva e Rusas, dil Satur e dalla Schira. Quels nums da tien e da gronda harmonia secaveglian a per culs pli manedels, cun bauns e plauncas, plauns e plats e palius, cugns e crests e plats e canals, cun fontaunas e gondas, cun sorts e stavels e vals.

Ils vischins dad ier e da stiarsas mettan ensemen ina survesta da logs che fa tut smarvigliar. Ils giuvens perencunter, ils ezs scursaneschan e van alla cuorta ed en ton sco nuot crodan ils bellezia bials nums da praus e pastiras en emblidanza.

Poda ch'igl ei indicau da francar silmeins ils loghens da duas vals, da duas vals tipicas, ina encounter miezdi e l'otra enviars mesanotg. E Val Nalps e Val Giuv stattan davontier; ellas omisduas han ina historia da num. Schebi ch'ils nums dallas ulteriuras vals ein gnanc stel menders, anzi - ei valess daveras la peina da rentar cun fivalas tut ils nums da praus e pastiras dall'entira Val Tujetsch. Quei fuss in fatg maisudiu e forsa tuttina ch'enzatgi pren amauns, avon che tut mondi a piarder. Ch'ins setegni pia vid las vals indicadas ed entscheivi cun

Val Nalps

Igl ei cunvegnent dad entscheiver oragjudem la val da Nalps, leu nua che quei techet aua ch'ei vanzada sbucca el Rein - per silsunter ir anentasi e dalla val en tocca sils sumfils cun indicar mintgamai ils nums silla ravera e dallas plauncas si encounter ils aults, ton dalla vart da Cavorgia (maun dretg) sco dalla vart da Surrein e dil Tgom ed aschia.

Pongir - che soliamein la Val Nalps hagi buca meins che 117 nums silla ravera e siper las plauncas encounter ils sumfils. Aschia pressapauc vesa ei era ora dad autras varts ed ellas ulteriuras vals.

Indicaziuns:

Leci Hendry, 1922, Surrein

Tumaisch Curschellas, 1925, Surrein

Milsanavon: Robert von Planta, Rätisches Namenbuch. Von R. von Planta und Andrea Schorta, Zürich [etc.] 1939-1986. 3 Bde.

Emil Wettstein, zur Anthropologie und Ethnographie des Kreises Disentis (Graubünden), Zürich 1902 (Diss.)

Val Giuv

Cun la Val Giuv tucca ei da repeter la maniera e puspei entscheiver giudem la val, leu nua che l'aua sbucca el Rein sil funs dalla val. La Val Giuv ei adina stada in liug che ha incantau enzatgi - e buca mo ils cavacrappa. Ozildi ei igl implont electric in mussament scosauda pil spert progressiv dils vischins da Tujetsch.

Intervesta:

Duri Battesta Venzin, 1919, Rueras

Num	configuraziun dil terren e diever	
Alp da Grass	alp da vaccas	Vart seniastra da Val Nalps
Alp Alpetta	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Briauls		Vart dretga dalla Val Giuv
Burcanets, Burganez	prau, uaul	Vart seniastra da Val Nalps
Canadal	bein	Vart seniastra da Val Nalps
Canals	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Carpels	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Carpettel	pintga alp en Val Nalps	Vart seniastra da Val Nalps
Caschatschas, Casatschas	prau, uaul	Vart dretga da Val Nalps

Catanschuns Dieni		Vart seniastra dalla Val Giuv
Claus	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Clavadi	prau, èrs	Vart dretga dalla Val Giuv
Clavaudem		Vart dretga da Val Nalps
Clis	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Cotschens	pastira, greppa	Vart dretga da Val Nalps
Crap Falluns		Vart seniastra da Val Nalps
Crap nair	crap, pastira	Vart dretga da Val Nalps
Crap dal Taur	crap grond, pastira	Vart dretga da Val Nalps
Craps		Vart seniastra dalla Val Giuv
Crest d'Alp	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Crests		Vart dretga dalla Val Giuv
Crunas		Vart dretga dalla Val Giuv
Crusch da Giuv		Vart seniastra dalla Val Giuv
Cugns	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Cuolm Nalps		Vart dretga da Val Nalps
Diaulis	greppa, pastira	Vart dretga da Val Nalps
Dutg		Vart dretga da Val Nalps
Draus	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Enagiu las Rueras		Vart seniastra dalla Val Giuv
Fantauna pintga		Vart seniastra da Val Nalps
Fantauna da Vaccas	pastira, fontauna	Vart seniastra dalla Val Giuv
Fantauna da Plidettas		Vart seniastra da Val Nalps
Fastatgs, Fistatgs	uaul	Vart seniastra da Val Nalps
Fistatg da Plaunca biala		Vart dretga dalla Val Giuv
Fecler digl Uffiern		Vart seniastra da Val Nalps
Foppa(s) da Schlaz	vallatsch	Vart seniastra da Val Nalps
Foppas	uclaun	Vart dretga da Val Nalps
Foppettas	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Forsch	sort da fein a pastg	Vart dretga dalla Val Giuv
Furn da caltschina		Vart dretga da Val Nalps
Giepia, Geppia	acla	Vart seniastra da Val Nalps
Gionda		Vart seniastra da Val Nalps
Giu Clavianiev		Vart seniastra da Val Nalps
Giuv	prau, acla	Vart seniastra dalla Val Giuv
Gravas		Vart dretga da Val Nalps
Gravas	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Grep aut	pastira, grep	Vart seniastra da Val Nalps
Grep da Caltschina		Vart dretga da Val Nalps
Grep Surse	grep, pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Grep dal Tschess	greppa	Vart dretga da Val Nalps
Ils Franzos		Vart seniastra da Val Nalps
Ischi		Vart seniastra da Val Nalps
La Cungieria (giu sper l'aua)		Vart dretga da Val Nalps
Las Aclas dadens		Vart seniastra da Val Nalps
Las Aclas dadora		Vart seniastra da Val Nalps
La Platta		Vart seniastra da Val Nalps
Mulinatsch		Vart dretga dalla Val Giuv
Nacla	acla	Vart seniastra da Val Nalps
Naidis, Neidis	prau	Vart dretga da Val Nalps
Pala dils Martins (dadens il Tschier)		Vart dretga da Val Nalps
Palits	sort da fein a pastg	Vart seniastra da Val Nalps
Palius	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Pardatsch da Stiarls	mises	Vart seniastra da Val Nalps
Pegn dal Bot		Vart dretga da Val Nalps
Platta naira		Vart seniastra dalla Val Giuv
Platta naira	sort da fein a pastg	Vart dretga da Val Nalps
Plaun Briauls		Vart dretga dalla Val Giuv
Plaun da Bos	pastira	Vart seniastra da Val Nalps

Plaun dallas Cavorgias		Vart dretga da Val Nalps
Plaun da Claus	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Plaun dil Crap git		Vart dretga da Val Nalps
Plaun gron	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Plaun Pardatsch	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Plaun da Pors	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Plaun la Riva		Vart seniastra dalla Val Giuv
Plaun Schlaus		Vart dretga da Val Nalps
Plaun Sute	prau	Vart seniastra dalla Val Giuv
Plaun da Vaccas	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Plaun la Vigelgia		Vart dretga da Val Nalps
Plaun verd	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Plaunc'auta	pastira	Vart seniastra dalla Val Giuv
Plaunca biala	prau	Vart dretga dalla Val Giuv
Plaunca Cuflegl	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Plaunca liunga	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Plaunca dil Leci		Vart dretga dalla Val Giuv
Plaunca da Masiras	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Plaunca secca	pastira	Vart seniastra dalla Val Giuv
Plaunca dils camutschs		Vart dretga da Val Nalps
Plaunca da Tgavals	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Plaunca da Vadias	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Plidettas	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Pozza gronda	pastira, greppa	Vart dretga da Val Nalps
Pozza pintga	pastira selvadia	Vart dretga da Val Nalps
Praits Crap	greppa	Vart dretga da Val Nalps
Prau Mulins	prau	Vart seniastra da Val Nalps
Putnengia	Casti da Putnengia	Vart dretga dalla Val Giuv
Rainsut		Vart seniastra da Val Nalps
Ravera		Vart seniastra da Val Nalps
Rivas		Vart seniastra dalla Val Giuv
Rosna Paliz	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Rosna da Stavelsecs		Vart seniastra da Val Nalps
Rosnetta	prau, greppa	Vart seniastra da Val Nalps
Ruinas	prau, pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Run da Plaunca biala		Vart dretga dalla Val Giuv
Run da Plaunca liunga		Vart dretga dalla Val Giuv
Sator, Satur	prau	Vart dretga dalla Val Giuv
Sax	prau, cun clavau	Vart seniastra da Val Nalps
Schliusadoirs, Schliusaduirs	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Serengia		Vart seniastra da Val Nalps
Stavel Crap	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Stavel da grass		Vart dretga da Val Nalps
Stavel da magher		Vart dretga da Val Nalps
Stavel da nuorsas		Vart dretga dalla Val Giuv
Stavel da Norsas	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Stavel da Nalps		Vart dretga da Val Nalps
Stavel sura	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Stavels (viers Crest da Liez)		Vart seniastra dalla Val Giuv
Stavels secs	alp	Vart seniastra da Val Nalps
Sudada	prau	Vart dretga dalla Val Giuv
Sut al Draus	pastira	Vart dretga dalla Val Giuv
Sut il Bann la tgauma		Vart dretga dalla Val Giuv
Sut il Baun Tschinglatsch		Vart seniastra dalla Val Giuv
Sur Plidettas		Vart seniastra da Val Nalps
Sut Saivs	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Tegia da Fibiala		Vart seniastra dalla Val Giuv
Tgaper		Vart seniastra da Val Nalps
Tgavrius	uaul	Vart seniastra da Val Nalps

Tuma enta Nalps		Vart seniastra da Val Nalps
Tschalers		Vart seniastra dalla Val Giuv
Tschales	pastira, uaul	Vart dretga da Val Nalps
Tscher	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Uaut dallas Cavorgias		Vart dretga da Val Nalps
Uaul da Clis		Vart seniastra da Val Nalps
Uaut pign		Vart dretga da Val Nalps
Uaut pign	uaul	Vart seniastra da Val Nalps
Uaut dalla Rieda		Vart dretga da Val Nalps
Uaut dalla crappa		Vart dretga da Val Nalps
Uaut Siaras	uaul	Vart seniastra da Val Nalps
Umens Crap	pastira, crest	Vart dretga da Val Nalps
Val blaua gronda		Vart seniastra da Val Nalps
Val blaua pintga		Vart seniastra da Val Nalps
Val Caltgera	pastira, greppa	Vart dretga da Val Nalps
Val dal Drun	pastira, greppa	Vart seniastra da Val Nalps
Val mala	pastira, greppa	Vart seniastra dalla Val Giuv
Val Martina	pastira, prau	Vart seniastra da Val Nalps
Val Plaun dil Fecler		Vart dretga da Val Nalps
Val stgira	pastira	Vart seniastra da Val Nalps
Val Tortas, Val da Tortas	pastira	Vart dretga da Val Nalps
Val dals Triembels	pastira, uaul	Vart seniastra da Val Nalps
Vi Clavaniev		Vart seniastra da Val Nalps
Vi Sum		Vart seniastra da Val Nalps